

**У Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут» завершено будівництво унікальної ядерної установки «Джерело нейтронів»**

6 грудня 2014 р. відбулася урочиста церемонія завершення будівництва в Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут» (далі – ННЦ ХФТІ) дослідницької підкритичної ядерної установки «Джерело нейтронів, засноване на підкритичній збірці, що керується лінійним прискорювачем електронів» (далі – установка «Джерело нейтронів»).

У заході взяли участь делегація США на чолі із заступником державного секретаря з питань міжнародної безпеки США Р. Готтмюллер, посол США в Україні Дж. Пайетт, заступник міністра закордонних справ України С. Кислиця, генеральний директор ННЦ «ХФТІ» І. Неклюдов, т. в. о. заступника голови Харківської облдержадміністрації В. Аббакумов, директор Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської облдержадміністрації В. Коваленко, українські та харківські вчені, експерти різних країн у сфері ядерної медицини.

Установка «Джерело нейтронів» була створена відповідно до положень Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом Сполучених Штатів Америки та Урядом України щодо співробітництва з питань ядерної безпеки, підписаного 26 вересня 2011 р.

Робота над проектом розпочалась у 2008 р. в рамках програми Глобального партнерства в ядерній енергетиці. Тоді ННЦ ХФТІ спільно з Аргонською національною лабораторією (США) розпочали розробку концептуального проекту цієї установки, а у 2011 р. – першу стадію її спорудження.

Фінансування створення цього об'єкта обсягом понад 70 млн дол. США забезпечив уряд Сполучених Штатів Америки відповідно до положень вищезгаданого Меморандуму (як компенсацію за вивезення з України високозбагачених ядерних матеріалів).

У 2014 р. реалізація проекту спорудження установки «Джерело нейтронів» перейшла в заключну стадію – на майданчику установки завершено всі будівельні і монтажні роботи. Згідно з пунктом 15 плану заходів з реалізації домовленостей, досягнутих під час візиту Президента України до США 17–18 вересня 2014 р., введення в експлуатацію (фізичний пуск) зазначеної установки має бути проведено наприкінці березня 2015 р. До цього часу будуть проводитись пуско-налагоджувальні роботи та комплексні випробування всього устаткування.

Установка «Джерело нейтронів» як потужний інструмент для науки й розвитку ядерних технологій відіграватиме важливу роль у становленні та

розвитку ядерної галузі України, сприятиме подальшому розвитку науково-технічного потенціалу нашої держави. Введення її в експлуатацію стане запорукою для створення в ННЦ ХФТІ сучасної експериментальної бази для проведення досліджень у галузях ядерної медицини, радіаційного матеріалознавства, ядерної фізики та енергетики, у виробництві медичних радіоізотопів, необхідних для діагностики й терапії онкологічних захворювань.

Установка «Джерело нейтронів» буде об'єктом наукових досліджень як прообраз нових безпечних джерел енергії на базі підкритичних систем. Тому успішна реалізація цього проекту відкриває перспективу для побудови в нашій державі безпечної, екологічно чистої ядерної енергетики майбутнього.

Також планується, що установка буде використовуватися як база для підготовки кадрів вищої кваліфікації та стажування фахівців, що працюють у галузі ядерної енергетики, а також для проведення занять зі студентами вищих навчальних закладів з метою набуття практичних навичок і культури безпеки при роботі на ядерних установках.

«Джерело нейтронів» стало першою ядерною підкритичною установкою, спорудженою в Україні за роки незалежності, проект якої було розроблено вітчизняними фахівцями.

Питання створення установки і перспективи її експлуатації розглядалися на засіданні Президії НАН України 2 липня 2014 р.

Американська сторона надаватиме фінансову допомогу на утримання установки, проведення досліджень і експериментів протягом двох років.

Детальну інформацію про урочисту церемонію завершення будівництва установки «Джерело нейтронів», фото- та відеорепортажі можна переглянути за посиланнями на порталі Харківської облдержадміністрації:

<http://kharkivoda.gov.ua/uk/news/view/id/24298>,

<http://kharkivoda.gov.ua/uk/news/view/id/24299>,

<http://kharkivoda.gov.ua/uk/gallery/view/id/3274/>,

<http://kharkivoda.gov.ua/uk/video/view/id/747>), а також за посиланням:

<http://www.057.ua/news/683585> *(У Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут» завершено будівництво унікальної ядерної установки «Джерело нейтронів» // Національна академія наук України (<http://www.nas.gov.ua>). – 2014. – 11.12).*